

Марина ФЕДОРОВА
(м. Полтава)

Народилася 18 лютого 1978 р. в м. Полтаві. Закінчила Полтавську середню школу № 12, фізико-математичний факультет Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, факультет післядипломної освіти Рівненського державного гуманітарного університету. Від 2004 р. працює в Полтавській обласній універсальній науковій бібліотеці імені І. П. Котляревського – бібліограф першої категорії, провідний бібліограф відділу інформації з питань культури і мистецтва; 2016 р. очолила відділ краєзнавства. Вивчає історію книг, книжкових колекцій, бібліотек, зокрема ПОУНБ імені І. П. Котляревського, займається бібліотечним краєзнавством. Любить музику й літературу. Пише прозу. Має в даробку збірки оповідань «Мала Ведмедича» (2021), «Під вічним дощем» (2022), публікації в альманасі «Рідний край» та мережі «Фейсбук».

НАШ СПІЛЬНИЙ БІЛЬ

* * *

Якби я вміла малювати, то зобразила б зиму. Пухнасту, немов котячий хвіст! Ти б сміявся й тягнув санчата. Я би падала з них. Пам'ятаєш, як розповідала тобі, що мене батько в дитинстві загубив? Я, манюсінка, мовчки випала із санчат і лежала в іншому кінці двору, поки він не оглянувся. Ти тішився з цієї пригоди. Обіцяв робити все, щоб подібного більше ніколи не трапилось...

Якби я вміла малювати, то намалювала б тебе в білому светрі. Тому, що власноруч зв'язала. Твоєму найулюбленішому.

Колись дуже давно мені наснилося, що я маю надлюдські здібності: зупиняю вогонь, стихії, запобігаю небезпеці. Якби я могла, то зупинила б усі війни на світі. І обнімала б тебе. Живого. А не хрест на твоїй могилі...

* * *

Настя з Андрієм мовчки йшли парком. Настрою не було в обох. Воно й зрозуміло. Ніби весна. Ніби всі рідні живі. Але... Оте кляте «але». Андрія не сьогодні-завтра забирають. Спочатку на навчання. А потім... У Насті від слів «потім», «війна», «переговори» починалася істерика.

– Коли тебе заберуть, ми теж із дідусем поїдемо звідси.

– Куди ти з ним таким поїдеш? – запитав Андрій, наголошуючи на хворобі дідуся. Він ледве пересувався по хаті.

– А що мені тут без тебе? Чекати, поки «визволителі» прийдуть? – істерично схлипувала Настя.

– Вір, що все буде добре. Молись. Менше дивись новини.

Настя лише махала рукою й безутішно ридала на Андрієвому плечі.

Андрій зібрався рано-вранці. Він навмисне нічого не сказав коханій. Поїде – нехай. Кожен обирає своє. І він не має права її засуджувати.

Настя прокинулася раніше, ніж зазвичай. Узяла телефон. Знову сльози. Як він міг не попрощатися?!

Дідусь на інвалідному візкові заїхав до онучки в кімнату:

– Настусь, ось послухай. Мені бабуся наша наснилася. Вона варила нам борщ. Твій улюблений. Із сметаною і зеленим квасцем. Вона посміхалася. Це гарний знак.

Онука підняла заплакане обличчя:

– І не смій мене відмовляти! Якщо ти не зі мною, я поїду сама!!!

– Я не буду тебе відмовляти, – промовив дідусь після короткої паузи. – Твоє життя. Тобі й вирішувати. Скажу лише одне: лелеки прилетіли... Тож буде мир! Буде нове життя!!! І ромашкові поля посміхатимуться небові. І висохнуть сльози. І буде благословення на нашій землі. І безліч добрих справ буде зроблено. Відбудують міста й містечка. Відкриють школи й садочки. Серця наповняться радістю та вдячністю. І людство врешті збагне, що найцінніше для всіх і кожного з нас – МИР...

Ніна зачиняла магазин, який за останні два тижні перетворився на склад речей, продуктів, предметів першої необхідності. Крім цього, Ніна вислухала стільки жажливих історій та стільки сліз витерла своїм відвідувачам!.. Усім болить однаково. В одного квартиру знесли. А людина щойно кредит виплатила. В іншого кішка залишилася десь напризволяще. А он мати чекає на смс від сина. Тиждень на зв'язок не виходить. І всім неспокійно. І всі жаль... Господи, помилуй нас!!!

Ніна стримує емоції. Нехай. Увечері наплачеться. У подушку. Однаково ніхто не побачить і не пожаліє. Батьки її загинули в автокатастрофі. Так і живе сама. До війни донька одnogrupниці

винаймала кімнату. А тоді поїхала на село до матері. Ніні нікуди їхати. Тому вона всі сили витрачає тут, на рідній землі.

– Ви зможете відчинити на хвилинку? – чоловічий голос застав зненацька. Вона сіпнулася й випустила з рук ключі.

– Вибачте, налякав вас, – сказав незнайомиць, піднімаючи ключі із землі.

– Нні-чого, я відчиню, звісно. Вам продукти треба?

– Та мені хоч би в що взутися і перевдягтися...

Він стояв у порваних кедах, а надворі мороз... Ніна відчинила магазин.

– Проходьте, я зараз світло ввімкну. Треба швиденько, щоб до комендантської години встигнути. Ви де зупинилися?

– Так-так, я швиденько. Ще ніде. Друзі обіцяли спальне місце. Але там родина з немовлям приїхала...

Ніна вдихнула повітря.

– Шукайте одяг. Ось кросівки, там шкарпетки. До мене підємо. Я одна поки що.

– Дякую вам, добра душа. У мене гроші є, заплачу.

– Ой! Залиште це. Я не заради грошей. У нас зараз одна біда на всіх.

Удома вона дала чоловікові рушник і мило. А сама поспішила на кухню готувати вечерю. Дивно, як давно вона не готувала. З того моменту, як не стало батьків. Чай. Якийсь смаколик. Чи бутерброд...

– Як смачно пахне, – приязно промовив чоловік. – Слухайте, я вже більше години у вашій квартирі, а ми досі незнайомі. Я Денис. А вас як звати?

– Ніна. Сідайте до столу.

Вони повечеряли. Говорити не хотілося. Заморилися обоє. Денис пішов відпочивати. А Ніна, помивши дві тарілки, стала на молитву. Вона молилася за Україну й за упокій своїх батьків. Читала Псалтир.

Ранок приніс сюрприз: Денис насмажив млинців, заварив кави.

– Я тут похазяйнував у вас. Рано прокидаюсь. Смакуйте.

Ніна посміхнулася.

– Дякую. Мені вже два роки ніхто не готував сніданку.

Денис нічого не розпитував, вона теж не продовжила.

– Ви не допоможете мені з пошуком житла? – запитав гість після сніданку.

– А чим вас це не влаштовує? – питанням на питання відповіла жінка.

– Я думав, це на одну ніч... Мені незручно...

– Лишайтеся на скільки треба. Ви мені не заважаєте... Але не наполягаю.

У Дениса дружина із сином загинули під час евакуації. А в нього слабкий зір. Воювати не може.

Ніна запропонувала новоспеченому знайомому допомагати їй у магазині. Так вони разом діставали продукти. Одягали діток та дорослих. Поїли їх кавою та чаєм. Чи просто вислуховували й обнімали та підбадьорювали.

– І в горі, і в радості, – сказав Денис після війни, – ти будеш зі мною?..

– Я вже з тобою і в горі, і в радості.

* * *

Іван увімкнув у дворі ліхтар. Чекав на гостей. Кум просив прихистити родину друга. Дружину із сином. Чоловік запалив цигарку. Щось ніхто не телефонує. Аж ось на вулиці почулися кроки. Іван побачив дві дитячі постаті.

– Ви від Руслана?

– Так.

– Казав, жінка й син. А насправді діти. Де ж мама?

– Я мама, – спробувала посміхнутися жінка, – Люба. А це мій син Артем.

– Приємно. То проходите у двір, – він забрав речі й пропустив їх уперед.

Артемко, щойно сів на диван, заснув. Не вечеряв і не мив руки. Іван обережно вкрив його ковдрою. Пригладив волосся.

– Ми кілька діб не спали. Їхали. Йшли. Знову їхали, – сказала Люба.

Вона щось довго вовтузилась у коридорі, не в змозі розв'язати шнурки.

– Давайте допоможу.

– Допоможіть.

Іван розірвав шнурки, намертво зав'язані на ботинках. А коли зняв взуття, побачив криваві плями на шкарпетках.

– Взуття було завелике. А все ж краще, ніж домашні капці, – сказала Люба.

– Господи, я зараз швидко ванночку для ніг зроблю.

Він набрав води. Посадив жінку на маленький стільчик. Сам присів біля неї. Люба спочатку соромилася, мовляв, не треба, я сама. А потім розплакалася від болю в ногах і від того, що нарешті вони знайшли хоч якийсь прихисток.

Руслан – друг і бойовий побратим її покійного чоловіка, на вітер слів не кидає. Пообіцяв, то виконає.

Іван обережно змащував ноги Люби якимось трав'яним настоем. А жінка, заплющившись, уявляла весну. Сонячну, квітучу. Із бджілками. Абрикосовим та вишнево-яблуневим цвітом.

Вона схилилася до плеча Івана. А він обережно взяв її на руки й поніс до ліжка. Стільки нерозтраченої ніжності мав цей чоловік!

На завтра він розтопить пічку. Напече картоплі. Забере Артема із собою в майстерню. Хай залишаються. Хай живуть тут. Хоч і завжди...

* * *

Між сиренами та обстрілами вона знов учила його танцювати. Він після інсульту, паралізована частина тіла, але ноги сяк-так рухаються. Вони жили на першому поверсі, і хоч до сховища рукою подати, він не дійде.

Тож вона залишалася з ним під час обстрілів. У годину тиші варила суп. А після всіх своїх справ умикала на телефоні вальс Шопена.

Вона хореограф. Мала власну школу танців «Василина». Багато хлопчиків і дівчаток успішно навчалися в неї, привозили перемог з конкурсів.

Війна розпочалася несподівано. Скільки планів було на цю весну...

Стискає губи й підходить до чоловіка:

– Потанцюємо? Ти мені обіцяв.

Він киває головою. Бо мова ще теж не зовсім відновилася.

Перші звуки. Перші кроки.

– І раз, і два, і три. Спинка. Тягнемо ніжку. Повертаємося. І раз, і два, і три. Зупинилися.

Він просто стоїть і дивиться на дружину. На її гарну фігуру. Згадує юність. Перший поцілунок.

Задзиччали шибки. Вона притулилася до нього... Ця дивна пара так і стояла посеред кімнати, слухаючи Шопена...

Кожен війну переживає по-своєму.
Миру нам. З Богом!!!

* * *

– Мала, привіт, ти вдома? – здалеку почувся рідний братів голос.

– Біжу з вечірньої.

– А ми тут проїздом. Із товаришем. Нам би в душ. Приймеш?

– Звісно. Ти коли будеш? Щось купити?

Я розгубилася. І жа вдома є. А ось ліки чи спорядження якесь.

Брата забрали, як почалася війна. Він не був на передовій. Інколи заїжджав до батьків. Я жила в іншому місті, тому занепокоїлася, що брат тут.

– Нічого не треба, – засміявся він, – твоя цілюща посмішка, ну і кави нам своєї смачнучої звариш.

– Люблю тебе, рідненький.

– І я тебе.

Ми майже одночасно опинилися біля під'їзду. Брат схуд. Посивів. Але в очах ще світилися збитошні іскринки. Ми обнялися. Точніше, я почепилася йому на шию. І довго-довго не хотіла відпускати. Мого старшого брата. Мого захисника. А тепер не лише мого.

– Хочу познайомити тебе з другом. Артур.

Хлопець простягнув руку. Я потиснула її.

– Артур... А яке тобі дали ім'я при хрещенні?

– Мала, ну знову ти за своє... – обійняв мене брат.

– Я не хрещений, – сказав Артур.

– Отакої! Іти воювати нехрещеному не годиться.

– Батьки в мене атеїсти. А я все збирався. Та так і не вийшло.

Я заварила кави. Поставила свіжі кексики. Брат запалив цигарку, хоч ніколи не смалив до цього. Я погладила його по голові. Притулила до себе.

– Добре, ідіть у душ та відпочивайте. Я вам на завтра щось смачненьке приготую.

– Кава у вас справді неповторна, дякую, – посміхнувся Артур.

– На здоров'я.

Я запалила у своїй кімнаті лампадку. Пішла на кухню. Думала про Артура. Як за нього молитися. Підшила іконку в його форму. Покропила святою водою.

Зранку хлопці поснідали й зібралися в дорогу. Я хрестила їхні голови, спина. Їхні тіні, що відбивалися на асфальті, коли мені вже не було їх видно з балкону.

Зайшла до кімнати. Плакала й молилася. Господи, Пресвята Богородице, усі святі... Спасіть і збережіть брата мого воїна Георгія, воїна... запнулася... Андрія... і всіх воїнів на полі брані...

Отак я для себе охрестила Артура Андрієм!

Безупинно молилася за всіх воїнів, вірила в перемогу, просила в Господа зберегти їхні життя.

...Війна закінчилася спекотного літнього дня. Артур повернувся живий і неушкоджений! Уже через тиждень вони приїхали до мене. Ми знову пили каву на кухні. Голосно реготали й були щасливі від того, що настав довгоочікуваний мир!!!

– Ти будеш моєю хрещеною? – запитав Артур.

– Аякже! Я вже й ім'я тобі придумала, Андрію!

* * *

Іван останнім заскочив у бомбосховище. Ноги гули. Увесь день вантажили гуманітарку. Страшенно хотілося пити. Його будинок днями згорів. І він, мов шалений, завалив себе роботою. Аби не згадувати про тих, кого вже... Треба якось до комендантської години добратися до бабусі в передмістя. Із такими думками він оглядав приміщення й раптом зустрівся поглядом із дівчиною. На ній була смішна шапка з величезним помпоном. Така ж, як у його сестрички... Він наважився підсісти до неї.

– Можна?

– Так, звісно, – приязно відповіла дівчина. Іван чув, як вона трусилася всім тілом чи то від холоду, чи від страху.

Він підсвідомо, наче молодшу сестричку, узяв її за руку й промовив:

– Олю, я з тобою. Не бійся.

Маленька долонька стиснула руку хлопця. Вони мовчки сиділи, поки не прозвучав відбій тривоги.

– Як тебе звати? – запитав, як виходили, хлопчина.

– Дивно, ти ж називав мене по імені, – здвигнула плечима. – Я Оля.

Іван зупинився. Глянув пильно їй в очі та щосили притиснув до себе. Сльози градом покотилися по щоках.

– Плач, плач, нехай виходить твій біль...

Вона гладила його руки, а він цілував її шапку з помпоном, тулив до себе.

– Вибач, – опанував себе Іван.

– Кохана?

– Сестричка.

Пауза.

– Пішли до мене пити чай?

– Із задоволенням. Чесно кажучи, я дуже голодний. А до бабусі ще їхати близько години.

– Залишайся в нас. Мама з радістю погодиться. У мене батько на війні.

Мама нагодувала гостя. Напоїла чаєм. Постелила. Не питала нічого.

Зранку провела хлопця:

– З Богом, сину, – перехрестила Івана, – наш дім для тебе завжди відкритий.

Так він несподівано знайшов житло й родину. Та й кохання на все життя. Тільки тссс! Це поки що секрет. Згодом він освідчиться Олі. І вони, об'єднані війною та втратами, загадають єдине бажання: МИРУ НА ВСІЙ ЗЕМЛІ!!!

